

University of Niš
Faculty of Philosophy
18105 Niš · Ćirila i Metodija 2 · P.O. Box 91
Phone +381 18 514 312 · Dean's office: + 381 18 514 311
Fax: +381 18 514 310 · e-mail: info@filfak.ni.ac.rs

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
18105 Ниш · Ћирила и Методија 2 · Пош. фак 91
Телефон-центра: (018) 514 312 · Деканат: (018) 514 311
Факс: (018) 514 310 · имејл: info@filfak.ni.ac.rs

www.filfak.ni.ac.rs

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ КВАЛИТЕТА СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА И НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА АКАДЕМСКЕ 2023/2024. ГОДИНЕ – ЈЕСЕЊИ СЕМЕСТАР

Ниш, јануар 2025. године

ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА ВРЕДНОВАЊА КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА У ЈЕСЕЊЕМ СЕМЕСТРУ АКАДЕМСКЕ 2023/2024. ГОДИНЕ

I ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Сагледавање области обухваћених поступком самовредновања квалитета заснива се на општим актима, као што су *Закон о високом образовању, Правилник о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа*, али и на званичним прописима и документима Филозофског факултета, међу којима су *Правилник о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета Филозофског факултета, Правилник о обезбеђењу, контроли и унапређењу квалитета и Правилник о спровођењу поступка за самовредновање и оцењивање квалитета Филозофског факултета*. Међу свим областима које су предвиђене овим документима, посебно место заузима квалитет наставе и студијских програма, којем су континуирано посвећене активности Центра за унапређење квалитета Филозофског факултета. Праћење и контрола квалитета наставног процеса остварују се кроз устаљену праксу и јасно дефинисане процедуре, пре свега путем студентских евалуација које се организују два пута током године. Иако је спровођење студентских евалуација један од захтева и критеријума прописаних стандардима квалитета, Филозофски факултет, као високошколска установа усмерена на пружање образовних услуга у области друштвено-хуманистичких наука, придаје посебан значај ставовима студената. Због тога се у оквиру ове установе, кад год за то постоје услови, реализују и додатне активности са циљем да се квалитет наставног процеса што објективније сагледа, а искуства и предлози студената у пуној мери уваже. У том смислу, Центар за унапређење квалитета своје редовне и додатне активности усмерава ка што непристраснијем, обухватнијем и доследнијем прикупљању, обради и тумачењу информација које студенти дају о квалитету наставног процеса. Вредновање квалитета наставног процеса на Основним академским студијама, по департаментама и предметима, редовно се реализује у два временска периода до окончања академске године. Конкретно, упитници за евалуацију квалитета наставног процеса доступни су студентима након сваког одслушаног семестра, као и после првих испитних рокова који следе по завршетку пролећног и јесењег семестра. Разлог за поштовање овакве процедуре лежи у чињеници да инструмент за евалуацију садржи и исказе који се односе на процену објективности оцењивања. Да би студенти могли да дају релевантне процене овог сегмента, неопходно је да претходно прођу кроз процес полагања испита и добијања оцена, бар у једном испитном року. Сам инструмент обухвата више исказа за сваки појединачни

елемент квалитета наставног процеса: квалитет наставе вреднује се кроз осам исказа, квалитет наставног материјала кроз четири, објективност оцењивања кроз три, а квалитет наставног особља, односно наставника и сарадника, кроз шест исказа. Приликом оцењивања наведених исказа студенти означавају степен свог слагања на петостепеној скали, у распону од 1 као најнижег до 5 као највишег степена слагања са понућеним тврдњама. Поред квантитативног вредновања, студентима је омогућено и да у посебним одељцима евалуационог листа изнесу сопствена мишљења и коментаре у слободној форми у односу на сваки вредновани елемент. Обрада и анализа прикупљених података спроводе се према уобичајеној методологији, применом основних статистичких поступака, након чега се резултати представљају у облику извештаја. У складу с тим, у овом извештају изложена је основна анализа дескриптивних података и дата процена тренутног стања у погледу квалитета наставног процеса у јесењем семестру академске 2023/2024. године. Будући да добијени подаци не остављају много простора за шира тумачења, извештај је допуњен сажетом дискусијом основних резултата и употпуњен компаративном анализом у односу на податке студентских евалуација наставног процеса из истог семестра у претходне две академске године. Таквим приступом омогућава се увид у одређене осцилације, било у позитивном било у негативном смеру, како на нивоу појединачних департмана и предмета, тако и на нивоу Факултета у целини.

Студентско евалуирање реализовано је путем *online* анкете, уз обезбеђену информатичко-техничку подршку. Студенти су анкетама приступали преко својих студентских налога, са било које локације и помоћу уређаја које користе, попут рачунара, таблета или мобилног телефона. На тај начин, учешће у евалуацији није зависило од доласка на факултет или коришћења факултетских рачунара, већ је било омогућено једноставно и приступачно, са било ког места. Овакав начин организовања евалуације доприноси већој објективности и бољој заштити анонимности студената, а уједно може умањити и њихову почетну сумњу у анонимност и непристрасност самог поступка.

Студенти су у евалуацији квалитета наставног процеса учествовали по завршетку наставе у јесењем семестру и након одржаног јануарског испитног рока. Могућност да попуне анкету имали су приликом пријаве испита за наредни, односно априлски испитни рок, када су приступали свом електронском индексу. Поступак анкетирања реализује се у складу са одредбама *Правилника о студентском анкетирању и вредновању квалитета студија Универзитета у Нишу* (8/16-01-007/07-005 од 6. 11. 2007). Методологију и динамику анкетирања, садржај анкетних упитника, као и остале елементе поступка, прецизирала је Комисија за унапређење квалитета

Филозофског факултета, која делује у оквиру Центра за унапређење квалитета. При томе су у обзир узети релевантни показатељи квалитета, начин припреме и чувања електронског анкетног материјала, поступци обраде података, политика њиховог чувања, израда извештаја и начини представљања прикупљених података различитим заинтересованим странама. У реализацији периодичног анкетирања, поред чланова Центра за унапређење квалитета, активно учествују и службе Факултета. Посебно важну улогу имају и студенти, пре свега чланови Студентског парламента, који преузимају одговорност за благовремено информисање колега о почетку анкетирања, начину приступа евалуационим листићима, значају непристрасног и рационалног процењивања квалитета наставног процеса, као и механизмима којима се обезбеђују анонимност и транспарентност читавог поступка. Из свега наведеног види се да је улога студентских организација, као и студената укључених у рад Центра за унапређење квалитета, вишеструка и веома значајна за успешно организовање поступка вредновања квалитета наставног процеса.

Центром за унапређење квалитета, који је задужен за обезбеђење и унапређење квалитета у свим областима вредновања, руководи доц. др Иван Николић. Центар окупља наставнике, сараднике, представнике ненаставног особља и студенте са свих нивоа студија, које Наставно-научно веће именује на предлог департмана, секретаријата и Студентског парламента. Уједно, чланови Центра чине и Комисију за унапређење квалитета Филозофског факултета. Поред управника Центра, њен рад прати и продекан за наставу, проф. др Драгана Јовановић. У овом тренутку Комисија има укупно 18 чланова, и то:

Наставно особље

1. Др Бранко Горгиев, редовни професор (Центар за стране језике)
2. Др Слађана Ристић Горгијев, редовни професор (Департман за филозофију)
3. Др Јелена Лепојевић, ванредни професор (Департман за руски језик и књижевност)
4. Др Драгана Јовановић, ванредни професор (Департман за педагогију)
5. Др Ивана Миљковић, ванредни професор (Департман за француски језик и књижевност)
6. Др Мирослав Пешић, ванредни професор (Департман за историју)
7. Др Бојана Вранић, доцент (Департман за социјалну политику и социјални рад)
8. Др Владимир Фигар, доцент (Департман за англистику)
9. Др Ивана Стаменковић, доцент (Департман за комуникологију и новинарство)

10. Др Марина Ђукић Мирзајанц, доцент, (Департман за немачки језик и књижевност)
11. Др Миљана Спасић Шнеле, доцент (Департман за психологију)
12. Др Јелена Стошић, доцент (Департман за србистику)
13. Невенка В. Јанковић, наставник страног језика (Центар за стране језике)
14. Др Горана Ђорић, редовни професор (Департман за социологију)

Ненаставно особље

15. Александра Ристић, стручни сарадник (Служба за наставу и студентска питања)
16. Марјан Милчић, технички секретар (Центар за унапређење квалитета)

Студенти

17. Марко Сотировић, студент продекан (Основне академске студије социологије)
18. Анђела Лазић, студент (Основне академске студије историје)

Према устаљеној пракси, управник Центра за унапређење квалитета, на основу добијених података, саставља Извештај о спроведеној студентској евалуацији квалитета наставног процеса. Потом тај извештај разматра Комисија за унапређење квалитета, усваја га и упућује надлежним телима Факултета и Универзитета, односно Наставно-научном већу Филозофског факултета и Центру за унапређење квалитета Универзитета у Нишу.

II РЕЗУЛТАТИ АНКЕТИРАЊА

1. Основне академске студије англистике

Табела 1. Број и проценат студената англистике који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије англистике	1	87	68
	2	74	69
	3	63	59
	4	67	61
	Укупно	291	257

Табела 2. Просечне оцене студената англистике према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС англистике
Искази о квалитету наставе	4,59
Искази о квалитету наставног материјала	4,64
Искази о објективности оцењивања	4,61
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,71
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,67

Посматрањем података приказаних у Табели 2 може се поуздано закључити да студенти Основних академских студија англистике веома високо оцењују све анализиране елементе квалитета наставног процеса. Све просечне оцене налазе се изнад вредности 4,50, што јасно указује на изразито позитивну перцепцију студената у погледу квалитета наставе, наставних материјала, објективности оцењивања, као и рада наставника и сарадника. Овако високи резултати сведоче о стабилном и уједињеном квалитету наставног процеса, као и о томе да студенти у великој мери препознају и позитивно вреднују кључне сегменте образовног рада. Највиша просечна оцена забележена је код исказа који се односе на квалитет наставника (4,71), што указује на то да студенти посебно позитивно вреднују стручност, ангажованост и укупан допринос наставника у реализацији наставног процеса. Висока оцена квалитета сарадника (4,67) потврђује да студенти и рад сарадника препознају као значајан и позитиван чинилац у извођењу наставе. Такви резултати упућују на закључак да наставно особље представља једну од најизраженијих предности овог студијског програма. Веома добре оцене добили су и наставни материјали (4,64), што указује на њихову адекватност, доступност и корисност у процесу учења и припреме испитних обавеза. Позитивно је оцењена и објективност оцењивања (4,61), што говори у прилог томе да студенти процес вредновања знања у великој мери доживљавају као правичан, јасан и заснован на доследној примени критеријума. Иако је у оквиру анализираних елемената квалитет наставе оцењен најнижом просечном оценом (4,59), важно је нагласити да је и ова вредност веома висока и да потврђује опште позитиван став студената према организацији и реализацији наставног процеса. Ипак, за даље унапређење квалитета наставе, која је оцењена нешто нижом просечном оценом, препоручљиво је додатно радити на већој интерактивности наставног процеса, јаснијој структури излагања и подстицању активнијег учешћа студената на часовима. Такође, корисно би било континуирано пратити повратне информације студената како би се на време уочили и унапредили поједини аспекти организације и реализације наставе.

У погледу објективности оцењивања, пожељно је наставити са јасним и транспарентним представљањем критеријума оцењивања, као и са доследном применом утврђених стандарда током вредновања студентских обавеза. Поред тога, значајно би било додатно оснажити комуникацију са студентима у вези са резултатима оцењивања, како би се допринело још већем поверењу у правичност и објективност тог процеса. У целини посматрано, добијени резултати упућују на висок степен задовољства студената и потврђују да се наставни процес на студијском програму англистике реализује на квалитетан и педагошки ефикасан начин.

Просечне оцене појединачних предмета крећу се у распону од 3,86 до 5,00, што указује на одређене разлике у начину на који студенти перципирају квалитет наставе на нивоу конкретних предмета. Нижа оцена најслабије оцењеног предмета може се објаснити различитим наставним стиловима, методичким приступима и специфичностима рада наставника са других департмана, што може утицати на очекивања и доживљај наставе код студената англистике. Ипак, такво одступање не нарушава укупно веома повољну слику о квалитету наставног процеса, већ пре указује на потребу за континуираним праћењем и даљим унапређивањем појединих аспеката наставе на нивоу конкретних предмета. У том смислу, пожељно је посебну пажњу усмерити на стил излагања наставног садржаја, већу интерактивност наставе, активније учешће студената, као и на унапређивање комуникације и методичких поступака који доприносе вишем квалитету наставног предмета. Таквим приступом могуће је додатно уједначити квалитет наставе на свим предметима и очувати већ достигнут висок ниво задовољства студената.

2. Основне академске студије историје

Табела 3. Број и проценат студената историје који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије историје	1	24	20
	2	20	18
	3	21	21
	4	16	12
	Укупно	81	71

Табела 4. Просечне оцене студената историје према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС историје
Искази о квалитету наставе	4,66
Искази о квалитету наставног материјала	4,70
Искази о објективности оцењивања	4,69
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,77
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,69

Просечне оцене у свим посматраним групама питања веома су високе и крећу се у распону од 4,66 до 4,77, што недвосмислено указује на изразито позитивну перцепцију студената о квалитету наставног процеса у целини. Овако висок ниво оцена показује да студенти веома повољно вреднују различите аспекте наставе, укључујући организацију наставног процеса, квалитет наставних материјала, правичност оцењивања, као и рад наставника и сарадника. Такви резултати сведоче о високом степену задовољства студената и потврђују да се кључни елементи наставног рада препознају као квалитетни и добро усклађени са њиховим академским потребама. Највиша просечна оцена забележена је код квалитета наставног особља – наставник (4,77), што упућује на веома повољно вредновање рада наставника и њиховог укупног доприноса наставном процесу. Овај резултат указује на то да студенти у великој мери препознају стручност, ангажованост, одговорност и педагошку компетентност наставника. Високо су оцењени и квалитет наставног материјала (4,70), као и објективност оцењивања и квалитет наставног особља – сарадник (по 4,69), што додатно потврђује да студенти позитивно вреднују и оне сегменте наставног процеса који непосредно утичу на квалитет учења, доступност наставних садржаја и осећај правичности приликом вредновања знања. Најнижу, али и даље веома високу оцену, има квалитет наставе (4,66), што показује да студенти и овај аспект препознају као веома добар, иако у односу на друге елементе постоји извесан простор за његово даље унапређивање. У целини посматрано, добијени резултати указују на уједначено висок ниво задовољства студената свим анализираним аспектима наставног процеса. Изостанак већих одступања међу оценама говори у прилог томе да се квалитет наставе одржава на високом нивоу у свим кључним сегментима, што представља значајан показатељ успешности рада департмана. Ипак, и поред веома повољних резултата, препоручљиво је континуирано радити на даљем унапређивању наставних метода, пре свега кроз подстицање веће интерактивности на часовима, разноврсније облике рада и активније укључивање студената у наставни процес.

На тај начин би се и сегмент квалитета наставе могао додатно приближити највише оцењеним аспектима квалитета, чиме би се допринело још већем укупном задовољству студената.

Када је реч о просечним оценама по појединачним предметима, оне се крећу у распону од 4,00 до 5,00, што такође указује на веома повољне резултате, али и на извесне разлике у перцепцији квалитета на нивоу појединачних наставних предмета. Иако је разлика између највише и најниже оцено на овом департману мања у односу на претходно анализиран департман, и даље је важно обратити пажњу на оне предмете који су добили нешто ниже оцено. У том смислу, посебно је потребно уважавати обавезе студената приликом одређивања термина за проверу знања, како би се избегло преклапање академских обавеза и додатно оптерећење студената. Поред тога, значајно је радити и на већој доступности наставника и сарадника за студентска питања, консултације и додатна појашњења, јер тај аспект може утицати на укупни доживљај квалитета наставног предмета. Наравно, ова последња препорука превасходно се односи на оне предмете који су оцењени вредностима нижим од 4,30, док се за већину предмета може констатовати да су оцењени веома позитивно и да доприносе укупно повољној слици о квалитету наставног процеса.

3. Основне академске студије комуницирање и односи са јавношћу

Табела 5. Број и проценат студената комуницирања и односа са јавношћу који су попунили анкету

Основне академске студије комуницирање и односи са јавношћу	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	50	30
	2	49	42
	3	45	39
	4	47	36
	Укупно	191	147

Табела 6. Просечне оцене студената комуницирања и односа са јавношћу према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС комуницирања и односа са јавношћу
Искази о квалитету наставе	4,66
Искази о квалитету наставног материјала	4,75
Искази о објективности оцењивања	4,68
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,72
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,79

Табела 6 јасно показује да су студенти комуницирања и односа с јавношћу веома задовољни квалитетом наставног процеса, јер су сви посматрани елементи оцењени веома високим просечним оценама, у распону од 4,66 до 4,79. То практично значи да студенти имају веома позитивно мишљење о настави, наставним материјалима, начину оцењивања, као и о раду наставника и сарадника. Посебно је занимљиво то што је највишу оцену добио квалитет наставног особља – сарадник (4,79), што показује да студенти веома цене њихов рад, ангажованост и однос према студентима. Одмах затим следе квалитет наставног материјала (4,75) и квалитет наставног особља – наставник (4,72), што додатно потврђује да студенти у целини веома позитивно доживљавају наставни процес на овом департману. Нешто ниже оцене, али и даље веома високе, забележене су код квалитета наставе (4,66) и објективности оцењивања (4,68). То не значи да су ови елементи слабо оцењени, већ пре да управо у тим сегментима постоји највише простора за додатна побољшања. Када је реч о квалитету наставе, било би корисно радити на већој интерактивности на часовима, јаснијем повезивању теоријских садржаја са практичним примерима и већем подстицању студената да се активно укључе у рад. Такве промене би могле допринети да настава буде још динамичнија, занимљивија и ближа стварним професионалним ситуацијама. Што се тиче објективности оцењивања, додатно прецизирање критеријума вредновања, благовремено упознавање студената са начином бодовања и доследна примена јасно постављених мерила могли би још више да ојачају осећај правичности и поверења у процес оцењивања.

Када се погледају просечне оцене по појединачним предметима, оне се крећу у распону од 4,45 до 5,00, што заиста говори у прилог веома доброј уједначености квалитета наставе на овом департману. Другим речима, нема великих осцилација између предмета, што је свакако за похвалу. Ипак, и поред тако добрих резултата, код најниже оцењених предмета могу се препознати области у којима би било добро увести одређена побољшања. То се пре свега односи на већу доступност

наставника и сарадника за консултације и студентска питања, редовно одржавање наставе у складу са утврђеним распоредом, као и на додатно подстицање студената да активније учествују у настави. Управо такве мање, али значајне промене, могле би допринети да и ти предмети достигну највиши ниво оцењености и додатно учврсте ионако веома позитивну слику о квалитету наставе на овом студијском програму.

4. Основне академске студије новинарства

Табела 7. Број и проценат студената новинарства који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије новинарства	1	46	31
	2	41	34
	3	41	36
	4	34	29
	Укупно	162	130

Табела 8. Просечне оцене студената новинарства према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС новинарства
Искази о квалитету наставе	4,53
Искази о квалитету наставног материјала	4,62
Искази о објективности оцењивања	4,59
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,60
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,66

Подаци приказани у табели јасно указују на то да студенти новинарства веома позитивно вреднују све аспекте квалитета наставног процеса, будући да се просечне оцене свих посматраних елемената налазе у уском и веома високом распону од 4,53 до 4,66. Овако уједначени резултати сведоче о стабилном и добро организованом наставном процесу, као и о израженом степену задовољства студената различитим сегментима наставе. Посебно је значајно то што ниједан од елемената није оцењен ниском или осредњом оценом, већ сви показатељи потврђују повољну слику о квалитету рада на студијском програму. Највишу просечну оцену добио је квалитет наставног особља – сарадник (4,66), што упућује на веома добро мишљење студената о ангажовању, доступности и начину рада

сарадника у настави. Врло високо вреднован је и квалитет наставног материјала (4,62), што показује да студенти препознају значај добро припремљених, садржајних и корисних материјала који им олакшавају савладавање градива. Позитивну оцену добио је и квалитет наставног особља – наставник (4,60), па се може закључити да студенти у великој мери имају поверења у стручност, компетентност и педагошки приступ наставника. Уз то, и објективност оцењивања оцењена је врло високо (4,59), што указује на то да студенти процес вредновања свог рада углавном доживљавају као правичан, јасан и усклађен са постављеним критеријумима. Иако је квалитет наставе добио најнижу просечну оцену (4,53), важно је истаћи да је и ова вредност и даље на веома високом нивоу и не нарушава општи утисак о квалитету наставног процеса. Напротив, она пре представља показатељ простора за додатно унапређење него озбиљнији недостатак. Управо у овом сегменту могуће је препознати потребу за још већом динамичношћу наставе, већом јасноћом и прегледношћу у излагању градива, као и снажнијим повезивањем теоријских садржаја са практичним примерима из новинарске праксе. На тај начин би предавања могла постати још ближа интересовањима и реалним потребама студената. Сагледано у целини, резултати потврђују висок степен задовољства студената свим оцењиваним елементима наставног процеса. Овако високе оцене указују на то да студенти препознају труд наставника и сарадника, као и квалитет организације наставе и наставних ресурса. Истовремено, добијени налази могу послужити као добра основа за даље унапређење, не у смислу исправљања изражених слабости, већ у правцу додатног осавремењавања и обогаћивања наставног процеса. Корисно би било уводити више интерактивних метода рада, подстицати дискусију, анализу конкретних медијских примера и активније укључивање студената у наставне активности, јер би такви приступи могли додатно допринети квалитету наставе и још већем задовољству студената.

Када се посматрају просечне оцене појединачних предмета, уочава се да се оне крећу у распону од 4,08 до 5,00. Иако је и овде реч о релативно уједначеним и углавном веома високим вредностима, овај распон ипак показује да међу појединим предметима постоје одређене разлике у начину на који студенти доживљавају квалитет наставе. Због тога је пожељно посебну пажњу усмерити на оне предмете код којих су оцене нешто ниже, пре свега кроз бољу припрему наставе, јасније и разумљивије излагање градива, као и прилагођавање начина рада потребама студената. Додатним унапређивањем ових елемената могло би се допринети смањењу разлика међу предметима и обезбедити још уједначенији квалитет наставног процеса у целини.

5. Основне академске студије немачког језика и књижевности

Табела 9. Број и проценат студената немачког језика и књижевности који су попунили анкету

Основне академске студије немачког језика и књижевности	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	29	26
	2	14	8
	3	20	19
	4	18	12
	Укупно	81	65

Табела 10. Просечне оцене студената немачког језика и књижевности према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС немачког језика и књижевности
Искази о квалитету наставе	4,66
Искази о квалитету наставног материјала	4,71
Искази о објективности оцењивања	4,68
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,73
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,66

Анализа приказаних резултата показује да студенти немачког језика и књижевности веома високо оцењују све испитиване елементе квалитета наставног процеса, будући да се просечне вредности крећу у уском распону од 4,66 до 4,73. Овако уједначене и изразито високе оцене указују на стабилан квалитет наставе и на изразито позитивну перцепцију студената о различитим аспектима образовног процеса. Истовремено, чињеница да ниједан од анализираних елемената не одступа значајније наниже потврђује да студенти у целини исказују висок степен задовољства организацијом наставе, радом наставног кадра, квалитетом наставних материјала и начином вредновања постигнућа. Највишу просечну оцену добио је квалитет наставног особља – наставник (4,73), што упућује на веома повољну оцену стручне компетентности, педагошког приступа и укупног ангажовања наставника. Овакво вредновање може се тумачити као показатељ да студенти препознају висок ниво припремљености наставника, јасноћу у преношењу знања и способност да наставни садржаји буду представљени на систематичан и разумљив начин. Врло високу оцену добио је и квалитет наставног материјала (4,71), што указује на то да студенти наставне ресурсе сматрају релевантним, корисним и функционалним у

процесу усвајања градива. Поред тога, објективност оцењивања (4,68) такође је високо вреднована, што сведочи о томе да студенти процес провере знања у великој мери доживљавају као правичан, транспарентан и заснован на јасним критеријумима. Најнижу просечну оцену деле квалитет наставе (4,66) и квалитет наставног особља – сарадник (4,66), али је важно истаћи да су и ове вредности на изразито високом нивоу, те не указују на озбиљније недостатке, већ пре на простор за даље унапређење. У контексту квалитета наставе, добијени резултат упућује на могућност да се наставни процес додатно осавремени и обогати применом интерактивнијих облика рада, разноврснијих наставних метода и већим повезивањем теоријских знања са практичним примерима. Такав приступ могао би допринети већој ангажованости студената, бољој динамици наставе и дубљем разумевању садржаја. Када је реч о раду сарадника, пожељно је додатно унапредити комуникацију са студентима, повећати доступност за консултације и обезбедити доследно и јасно вођење вежби. На тај начин би се њихова улога у наставном процесу додатно оснажила, а укупан квалитет образовног искуства студената био би још виши. Посматрано у целини, резултати сведоче о веома повољној оцени наставног процеса на овом студијском програму. Високе просечне оцене свих елемената указују на то да студенти препознају квалитет рада наставног особља, значај адекватно припремљених наставних материјала и релативно висок степен правичности у оцењивању. Овакви налази представљају значајан показатељ успешности наставног процеса, али и добру основу за његово даље развијање у правцу већег методичког осавремењавања и јачања интерактивне димензије наставе.

Када су у питању просечне оцене појединачно посматраних предмета, уочава се да се оне крећу у распону од 3,71 до 5,00. За разлику од уједначености која је присутна на нивоу општих елемената квалитета наставног процеса, овај распон указује на осетније разлике у перцепцији квалитета међу појединим предметима. Такво стање упућује на потребу да се пажња усмери ка предметима са нижим оценама, како би се утврдили конкретни узроци нешто слабијег вредновања. У том смислу, посебно је важно радити на већој јасноћи и разумљивости приликом излагања градива, на подстицању активног учешћа студената у настави, као и на бољем усклађивању обавеза студената са организацијом колоквијума и испита. Предузимањем ових мера могло би се допринети смањењу уочених разлика међу предметима и обезбедити уједначенији квалитет наставног процеса на нивоу читавог студијског програма.

6. Основне академске студије педагогије

Табела 11. Број и проценат студената педагогије који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије педагогије	1	48	37
	2	46	40
	3	46	39
	4	42	37
	Укупно	182	153

Табела 12. Просечне оцене студената педагогије према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС педагогије
Искази о квалитету наставе	4,57
Искази о квалитету наставног материјала	4,65
Искази о објективности оцењивања	4,58
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,65
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,66

Табела 12 јасно показује да студенти педагогије наставни процес оцењују веома позитивно, пошто се све просечне оцене налазе у високом распону од 4,57 до 4,66. То у пракси значи да су студенти, уопштено гледано, задовољни и организацијом наставе и начином на који се она реализује. Овако уједначене оцене упућују на то да се квалитет наставног процеса доживљава као стабилан и поуздан, без већих осцилација међу појединим елементима који су били предмет вредновања. Другим речима, студенти су препознали да се у настави одржава висок ниво квалитета у више различитих области, што оставља утисак укупно добро постављеног и функционалног система рада. Највишу оцену добио је квалитет сарадника (4,66), што говори у прилог томе да студенти посебно цене њихову посвећеност, доступност и улогу у непосредном раду током наставе. Веома блиске том резултату су и оцене за квалитет наставног материјала (4,65) и квалитет наставника (4,65), што показује да студенти имају поверење и у садржај који им се нуди, али и у стручност и ангажовање наставног кадра. Позитивно је вреднована и објективност оцењивања (4,58), па се може закључити да студенти углавном сматрају да се њихов рад и залагање процењују на коректан и јасан начин. Све ове оцене заједно показују да су различити сегменти наставног процеса усклађени и да заједнички доприносе повољном утиску који студенти имају. Иако је квалитет

наставе оцењен најнижом просечном оценом (4,57), ни та вредност ни у ком случају не одудара од опште веома позитивне слике. Напротив, она пре указује на то да постоји простор да се настава додатно освежи и учини још ближом потребама студената. У том смислу, корисно би било ставити већи нагласак на интерактивност током часова, чешћу примену различитих метода рада и јасније повезивање теоријских садржаја са конкретним ситуацијама из праксе. Када студенти имају прилику да градиво сагледају и кроз примере, дискусију и активније учешће, настава најчешће постаје приступачнија, занимљивија и лакша за праћење. Посебно би значајно било охрабривати студенте да се више укључују у сам ток наставе, не само као слушаоци, већ и као активни учесници у размени идеја, анализи проблема и тумачењу садржаја. Таква пракса може допринети стварању подстицајније радне атмосфере, у којој студенти лакше развијају самосталност, критичко мишљење и сигурност у изношењу ставова. Уз то, динамичнија настава често доводи и до већег интересовања за предмет, јер студенти имају осећај да су непосредно укључени у процес учења, а не да су само пасивни примаоци информација. Управо зато се може рећи да би већи степен интерактивности био један од важних корака ка додатном подизању већ ионако високо оцењеног квалитета наставе.

Када се погледају просечне оцене појединачних предмета, види се да се оне крећу у распону од 3,95 до 5,00. Такав распон показује да, као и на већини других департмана, постоји извесна разлика између најниже и највише оцене, иако је укупан утисак и даље веома повољан. То значи да поједине предмете студенти доживљавају нешто успешније од других, па је оправдано усмерити пажњу на оне сегменте где има највише простора за побољшање. Пре свега, важно је радити на томе да излагање градива буде што јасније и разумљивије, да припрема наставе буде што квалитетнија и садржајнија, као и да се студенти додатно мотивишу да активно учествују у настави. Таквим приступом могло би се постепено доћи до већег уједначавања оцена међу предметима и још бољег укупног утиска о квалитету наставног процеса.

7. Основне академске студије психологије

Табела 13. Број и проценат студената психологије који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије психологије	1	90	84
	2	85	83
	3	67	67
	4	76	72
	Укупно	318	306

Табела 14. Просечне оцене студената психологије према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС психологије
Искази о квалитету наставе	4,52
Искази о квалитету наставног материјала	4,63
Искази о објективности оцењивања	4,52
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,59
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,68

Резултати приказани у табели показују да студенти психологије веома повољно оцењују све посматране елементе квалитета наставног процеса. Просечне оцене крећу се у распону од 4,52 до 4,68, што указује на уједначено високо вредновање различитих аспеката наставе и на изражено задовољство студената квалитетом образовног процеса у целини. Овако високе вредности сведоче о томе да студенти препознају и позитивно вреднују како рад наставног особља, тако и квалитет наставних материјала, организацију наставе и начин оцењивања. Највишу просечну оцену добио је квалитет наставног особља – сарадник (4,68), што указује на веома позитивну перцепцију ангажовања, доступности и рада сарадника у наставном процесу. Високо су оцењени и квалитет наставног материјала (4,63), као и квалитет наставног особља – наставник (4,59), што додатно потврђује да студенти у великој мери имају поверења у стручност наставног кадра и у квалитет ресурса који им стоје на располагању. Наведени резултати упућују на то да се наставни процес на студијском програму психологије одвија на високом нивоу и да већина његових кључних сегмената испуњава очекивања студената. Најниже просечне оцене забележене су код квалитета наставе и објективности оцењивања

(4,52). Иако су то најниже вредности у оквиру анализираних елемената, оне су и даље високе и указују на опште задовољство студената. Ипак, управо ови сегменти представљају простор за даље унапређење. У циљу побољшања квалитета наставе, потребно је додатно подстицати интерактивност на часовима, примењивати разноврсније наставне методе и садржајније повезивати теоријска знања са практичним примерима из области психологије. На тај начин би се могло допринети већој динамичности наставе, већој укључености студената и потпунијем разумевању наставних садржаја. Када је реч о објективности оцењивања, препоручљиво је посебну пажњу усмерити на јасније и транспарентније представљање критеријума вредновања. То подразумева прецизније информисање студената о начину бодовања предиспитних и испитних обавеза, као и обезбеђивање детаљније и садржајније повратне информације о постигнутим резултатима. Доследна примена јасно дефинисаних критеријума могла би додатно учврстити поверење студената у правичност и објективност процеса оцењивања.

Просечне оцене појединачно оцењиваних предмета крећу се у распону од 3,83 до 5,00. Овај податак показује да, иако је општа слика веома повољна, међу појединим предметима ипак постоје извесне разлике у начину на који студенти вреднују њихов квалитет. Шири распон оцена упућује на то да је код појединих предмета потребно уложити додатне напоре како би се уједначио ниво квалитета наставног процеса на целом студијском програму. Имајући у виду најниже оцењене предмете и могућности њиховог унапређења, било би упутно предузети неколико конкретних мера. Пре свега, потребно је додатно подстицати активно учешће студената на предавањима и вежбама, упркос чињеници да се на овом департману настава одвија са великим бројем студената. Осим тога, важно је радити на унапређењу јасноће и разумљивости излагања градива, како би наставни садржаји били приступачнији и лакши за усвајање. Такође, значајно би било побољшати доступност наставника и сарадника током консултација, јер би то студентима омогућило додатну подршку у савладавању градива и решавању евентуалних нејасноћа.

8. Основне академске студије руског језика и књижевности

Табела 15. Број и проценат студената руског језика и књижевности који су попунили анкету

Основне академске студије руског језика и књижевности	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	10	6
	2	7	4
	3	5	4
	4	11	8
	Укупно	33	22

Табела 16. Просечне оцене студената руског језика и књижевности према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС руског језика и књижевности
Искази о квалитету наставе	4,74
Искази о квалитету наставног материјала	4,76
Искази о објективности оцењивања	4,74
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,76
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,75

Према подацима приказаним у Табели 16 студенти руског језика и књижевности исказали су изразито висок степен задовољства свим посматраним елементима квалитета наставног процеса. Просечне оцене крећу се у веома уједначеном и високом распону од 4,74 до 4,76, што указује на стабилно позитивну перцепцију наставе и свих њених кључних сегмената. Овако мали распон између најниже и највише просечне вредности показује да студенти не издвајају ниједан елемент као значајно слабији, већ да наставни процес у целини вреднују као веома квалитетан, добро организован и усклађен са њиховим образовним очекивањима. Добијени резултати, стога, упућују на закључак да је на овом студијском програму успостављен висок ниво квалитета у различитим аспектима наставног рада. Највише просечне оцене забележене су код квалитета наставног материјала (4,76) и квалитета наставног особља – наставник (4,76), што указује на то да студенти посебно позитивно вреднују и наставне ресурсе који им стоје на располагању и рад наставника у наставном процесу. Овакви резултати говоре у прилог томе да се наставни материјали доживљавају као садржајни, корисни и функционални у процесу учења, док се рад наставника препознаје као стручан, одговоран и

педагошки утемељен. Веома високо је оцењен и квалитет наставног особља – сарадник (4,75), што додатно потврђује да студенти позитивно доживљавају и ангажовање сарадника, њихову улогу у реализацији наставе, као и подршку коју пружају током наставног процеса. Таква уједначеност високих оцена сведочи о томе да су различити чиниоци наставе међусобно добро усклађени и да заједнички доприносе повољној оцени студената. Нешто ниже просечне вредности уочавају се код квалитета наставе (4,74) и објективности оцењивања (4,74), али је важно нагласити да и ове оцене остају у оквирима веома високог вредновања. То значи да се ови елементи не могу посматрати као слабости у израженом смислу, већ пре као области у којима постоји простор за додатно унапређење. У погледу квалитета наставе, пожељно је наставити са јачањем интерактивности на часовима, применом разноврснијих облика и метода рада, као и са још израженијим повезивањем теоријских садржаја са практичним аспектима учења. Такође, веће укључивање студената у дискусије, анализе и друге облике активног учешћа могло би додатно допринети динамичнијем, садржајнијем и студентима прилагођенијем наставном процесу. Слично томе, и у области оцењивања корисно је континуирано неговати јасноћу, доследност и транспарентност критеријума, како би се постојећи висок ниво поверења студената у овај сегмент наставе додатно учврстио.

Када се посматрају оцене појединачних предмета, уочава се да се оне крећу у распону од 3,79 до 5,00. Иако је укупна слика на нивоу студијског програма веома повољна, овај податак показује да међу појединим предметима постоји израженија разлика него на неким другим департманима. Наведени распон упућује на то да се квалитет наставе не доживљава у потпуности уједначено у оквиру свих предмета, те да је потребно пажљивије сагледати специфичности оних предмета који су добили ниже оцене. У том смислу, посебну пажњу потребно је усмерити на већу јасноћу и разумљивост излагања градива, јер управо овај аспект у значајној мери утиче на општи утисак студената о квалитету наставе. Осим тога, важно је обезбедити редовност у одржавању наставе, као и темељнију припрему наставног процеса, како би реализација наставе била уједначенија и ефикаснија. Поред наведеног, значајно је радити и на већем уважавању обавеза и оптерећења студената приликом организације наставних активности, провера знања и других академских захтева. Усклађивање наставних обавеза са реалним могућностима студената може у великој мери допринети повољнијем доживљају наставног процеса, посебно код предмета који су оцењени нешто нижим оценама. С тим у вези, препоручљиво је да се у оквиру анализе најслабије вреднованих предмета размотре конкретни узроци таквих оцена и да се, на основу тога, дефинишу мере усмерене ка побољшању организације наставе, начина излагања градива и

комуникације са студентима. На тај начин било би могуће не само унапредити квалитет појединачних предмета, већ и додатно учврстити већ веома повољну слику о квалитету наставног процеса на нивоу читавог студијског програма.

9. Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада

Табела 17. Број и проценат студената социјалне политике и социјалног рада који су попунили анкету

Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	48	44
	2	45	42
	3	41	32
	4	47	43
	Укупно	181	161

Табела 18. Просечне оцене студената социјалне политике и социјалног рада према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС социјалне политике и социјалног рада
Искази о квалитету наставе	4,69
Искази о квалитету наставног материјала	4,73
Искази о објективности оцењивања	4,71
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,69
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,75

На основу приказаних резултата може се закључити да су студенти социјалне политике и социјалног рада веома позитивно оценили све посматране елементе квалитета наставног процеса. Просечне оцене крећу се у распону од 4,69 до 4,75, што представља веома уједначене и високе вредности. Овакви резултати јасно указују на изражено задовољство студената различитим аспектима наставе и потврђују да се наставни процес на овом студијском програму доживљава као квалитетан, добро организован и у великој мери усклађен са њиховим образовним очекивањима. Уједначеност добијених оцена додатно говори у прилог томе да студенти не издвајају ниједан сегмент као изразито проблематичан, већ да у целини имају повољан став према настави, раду наставног кадра и начину реализације наставних активности. Највишу просечну оцену добио је квалитет

наставног особља – сарадник (4,75), што указује на веома позитивну процену њиховог рада, ангажовања и улоге у непосредној реализацији наставе. Такав резултат може се тумачити као показатељ да студенти препознају стручност, приступачност и посвећеност сарадника, као и њихов допринос унапређењу наставног процеса. Високо су оцењени и квалитет наставног материјала (4,73), као и објективност оцењивања (4,71), што додатно потврђује позитивну слику о наставном процесу у целини. Ови резултати упућују на то да студенти наставне материјале сматрају корисним, садржајним и функционалним за усвајање градива, док поступак оцењивања доживљавају као углавном правичан, јасан и заснован на разумљивим критеријумима. Најниже вредности забележене су код квалитета наставе (4,69) и квалитета наставног особља – наставник (4,69). Иако су и ове оцене веома високе и сведоче о значајном степену задовољства студената, оне уједно указују и на простор за даље унапређење у овим сегментима. Када је реч о квалитету наставе, корисно би било посветити додатну пажњу повећању интерактивности на часовима, чешћем укључивању студената у дискусије, анализе и друге облике активног учешћа, као и примени разноврснијих наставних метода. Такав приступ би могао допринети динамичнијем, садржајнијем и студентима ближем одвијању наставе. Поред тога, значајно би било још јасније повезати теоријске садржаје са практичним аспектима струке, како би студенти лакше сагледали конкретну примену стечених знања у професионалном контексту. У погледу квалитета наставног особља – наставник, препоручљиво је радити на јаснијем структурирању наставних садржаја и разумљивијем излагању градива, како би се студентима додатно олакшало праћење и усвајање наставних јединица. Поред тога, важно је унапређивати комуникацију са студентима, препознавати њихове образовне потребе и подстицати активније учешће у наставном процесу. Стварање подстицајне атмосфере за учење, у којој студенти имају простор да постављају питања, износе ставове и учествују у разматрању практичних проблема, може у значајној мери допринети даљем јачању квалитета рада наставника. На тај начин било би могуће не само очувати већ постојећи висок ниво квалитета, већ и додатно оснажити оне сегменте који су у односу на друге елементе нешто ниже вредновани.

Посматрано на нивоу појединачних предмета, просечне оцене крећу се у распону од 4,23 до 4,98, што такође указује на прилично уједначен квалитет наставног процеса на овом департману. Овај распон показује да међу предметима не постоје велика одступања, што представља важан показатељ стабилности и уједначености наставног рада. Ипак, и поред тако повољне слике, резултати упућују на потребу за даљим унапређењем појединих аспеката који могу

допринети још бољем укупном утиску студената. Пре свега, неопходно је наставити са оснаживањем доступности наставника и сарадника студентима, нарочито када су у питању консултације, додатна појашњења и подршка у савладавању градива. Доступност наставног особља често представља важан чинилац укупног квалитета наставе, јер студентима пружа сигурност и могућност да благовремено решавају све академске недоумице. Осим тога, резултати указују и на значај даљих позитивних помака у домену уважавања обавеза студената приликом одређивања термина испита и других провера знања. Боље усклађивање академских обавеза са реалним могућностима студената могло би утицати на повољнију перцепцију организације наставе и допринети још већем степену задовољства. Уз то, важно је наставити рад на јаснијем и разумљивијем излагању градива, јер управо тај аспект има значајан утицај на то како студенти вреднују квалитет наставе и сопствену могућност да успешно прате и усвајају наставне садржаје. Све у свему, добијени резултати потврђују веома висок ниво задовољства студената, али истовремено пружају и корисне смернице за даље унапређење и додатно уједначавање квалитета наставног процеса.

10. Основне академске студије социологије

Табела 19. Број и проценат студената социологије који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије социологије	1	43	33
	2	25	22
	3	28	24
	4	24	24
	Укупно	119	102

Табела 20. Просечне оцене студената социологије према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС социологије
Искази о квалитету наставе	4,67
Искази о квалитету наставног материјала	4,76
Искази о објективности оцењивања	4,69
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,74
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,75

На основу података приказаних у Табели 20 може се закључити да су студенти социологије све оцењиване елементе квалитета наставног процеса вредновали веома високо, јер се просечне оцене крећу у распону од 4,67 до 4,76. Овако уједначене и високе вредности указују на то да студенти у целини имају веома позитивну перцепцију наставе, наставног особља, материјала и начина оцењивања, што говори у прилог квалитетно организованом и стабилном наставном процесу. Највишу оцену добио је квалитет наставног материјала (4,76), што упућује на то да студенти препознају литературу, наставне садржаје и пратеће материјале као јасне, корисне и значајне за успешно праћење наставе. Одмах затим следе квалитет наставног особља – сарадник (4,75) и квалитет наставног особља – наставник (4,74), што указује на веома повољну оцену рада наставника и сарадника, њихове стручности, доступности и односа према студентима. С друге стране, најниже оцене забележене су код квалитета наставе (4,67) и објективности оцењивања (4,69). Иако су и ове вредности веома високе и не нарушавају општу позитивну слику, оне ипак указују на сегменте у којима постоји нешто више простора за даље унапређење. Најнижа оцена квалитета наставе може упућивати на потребу да се наставни процес додатно осавремени, учини динамичнијим и више усмереним ка активном учешћу студената. Нешто нижа оцена објективности оцењивања може, пак, указивати на то да је потребно још јасније представити критеријуме вредновања и обезбедити потпуну транспарентност у праћењу и оцењивању студентских постигнућа. У циљу унапређења квалитета наставе, препоручљиво је радити на већој интерактивности часова, разноврснијој примени наставних метода и снажнијем повезивању теоријских садржаја са конкретним примерима из друштвене стварности. Посебно би корисно било чешће укључивати студенте у дискусије, дебате, анализе студија случаја, истраживачке задатке и групни рад, јер такви облици рада доприносе већој ангажованости, бољем разумевању градива и развоју критичког мишљења. Такође, додатни квалитет настави могло би дати јасније повезивање наставних садржаја са савременим друштвеним појавама и проблемима, чиме би се повећала релевантност и практична вредност стечених знања. Када је реч о објективности оцењивања, пожељно је додатно унапредити транспарентност поступка вредновања студентског рада. То подразумева прецизније дефинисање критеријума оцењивања, благовремено упознавање студената са начином бодовања, као и доследну примену јасно утврђених мерила код свих облика провере знања. Значајно би било и да студенти редовно добијају повратну информацију о свом раду, како би боље разумели своје резултате, али и области у којима је потребно додатно напредовање. На тај начин би се додатно ојачао осећај правичности и

поверења у процес оцењивања. Шире посматрано, резултати табеле потврђују да је наставни процес на студијама социологије веома високо вреднован, али и да постоји могућност да се његов квалитет додатно оснажи управо у сегментима који су релативно слабије оцењени. Континуирано праћење студентских повратних информација, спремност на методичка прилагођавања и усмереност ка већој динамичности наставе и транспарентности оцењивања могу значајно допринети да се и ови елементи у будућности још повољније вреднују.

Распон оцена појединачних предмета заступљених на Департману за социологију креће се између 3,93 и 5,00. Ни овде не видимо неко веће одсупање у односу на просек исказаних распона на другим департманима, тако да је квалитет наставе мање-више уједначен у погледу свих предмета доступних студентима социологије. Ипак и овде треба истаћи неопходност додатног ангажовања на предметима са најнижим просечним оценама и то превасходно у погледу јасноће и разумљивости излагања градива, у погледу припреме за наставу и редовног одржавања наставе.

11. Основне академске студије србистике

Табела 21. Број и проценат студената србистике који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије србистике	1	30	24
	2	23	20
	3	33	32
	4	33	31
	Укупно	119	107

Табела 22. Просечне оцене студената србистике према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС србистике
Искази о квалитету наставе	4,78
Искази о квалитету наставног материјала	4,84
Искази о објективности оцењивања	4,80
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,82
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,85

Подаци наведени у Табели 22 показују да студенти србистике све посматране елементе квалитета наставног процеса оцењују изразито повољно, будући да се

просечне вредности крећу у распону од 4,78 до 4,85. Такав распон сведочи о веома високом и уједначеном нивоу задовољства студената, не само наставом у целини, већ и радом наставног особља, квалитетом наставних материјала и начином оцењивања. Укупан утисак који произилази из ових резултата јесте да студенти наставни процес на студијама србистике доживљавају као веома квалитетан, добро организован и усклађен са њиховим образовним потребама. У погледу појединачних елемената, највише је вреднован квалитет наставног особља – сарадник (4,85), што упућује на веома позитивну процену њихове стручности, ангажованости и доступности студентима. Одмах затим следе квалитет наставног материјала (4,84) и квалитет наставног особља – наставник (4,82), што додатно потврђује да студенти веома повољно оцењују и садржаје који им се нуде у настави и рад наставника у целини. Овакви резултати говоре у прилог томе да су различити сегменти наставног процеса на овом студијском програму добро усклађени и да заједно доприносе изразито позитивној слици о квалитету наставе. Када су у питању нешто ниже оцењени елементи, уочава се да су објективност оцењивања (4,80) и квалитет наставе (4,78) добили најниже просечне оцене. Ипак, важно је нагласити да су и ове вредности веома високе, те да не нарушавају укупно повољну оцену наставног процеса. Напротив, оне пре указују на могућност да се одређени сегменти додатно унапреде. Тако најниже оцењен квалитет наставе може упућивати на потребу за даљим осавремењивањем наставног процеса, већом динамичношћу часова и снажнијим укључивањем студената у различите облике активног учења. Са друге стране, нешто нижа оцена објективности оцењивања може се тумачити као сигнал да би већа транспарентност критеријума и доследнија примена мерила вредновања додатно оснажили поверење студената у овај сегмент наставе. У правцу унапређења квалитета наставе, било би пожељно посветити већу пажњу интерактивности часова, разноврснијој употреби наставних метода и јачем повезивању теоријских садржаја са конкретним примерима из језика, књижевности и културе. Посебно би корисно било чешће укључивати студенте у дискусије, тумачења текстова, анализе језичких појава, као и у самосталне и групне истраживачке задатке. На тај начин настава би могла постати динамичнија, подстицајнија и ближа интересовањима студената, а њихова активна улога у процесу учења била би додатно оснажена. Истовремено, такав приступ би допринео и дубљем разумевању градива, што представља један од важних предуслова за очување високог нивоа квалитета наставе. Што се тиче објективности оцењивања, као важна мера намеће се потреба за још јаснијим представљањем критеријума вредновања, благовременим упознавањем студената са структуром испитних и предиспитних обавеза, као и доследном применом утврђених мерила

у свим облицима провере знања. Поред тога, значајно би било обезбедити редовнију и конкретнију повратну информацију о постигнутим резултатима, како би студенти имали прецизнији увид у своје предности, али и у оне сегменте које је потребно даље развијати. На овај начин додатно би се унапредили осећај правичности, транспарентности и поверења у сам процес оцењивања. Сагледано у целини, резултати табеле недвосмислено потврђују да је квалитет наставног процеса на студијама србистике веома високо вреднован. Иако су најниже оцењени елементи такође оцењени одлично, управо они могу послужити као полазиште за пажљиво осмишљене корективне мере које би наставни процес учиниле још квалитетнијим и прилагођенијим потребама студената. Због тога се може закључити да постоји чврста основа за даље унапређење, и то не кроз отклањање озбиљних недостатака, већ кроз додатно усавршавање већ веома успешно постављеног система наставе.

Када се посматрају оцене појединачних предмета на Департману за србистику, уочава се да се оне крећу у распону од 4,20 до 5,00, што указује на релативно уједначен квалитет наставе на нивоу читавог студијског програма. Овакве вредности показују да не постоје значајнија одступања у односу на распоне уочене на другим департманима и да студенти већину предмета оцењују веома позитивно. Ипак, оправдано је посветити додатну пажњу предметима који су добили нешто ниже просечне оцене, како би се њихов квалитет још више унапредио. У том смислу, нарочито је важно радити на већој јасноћи и разумљивости излагања градива, темељнијој припреми наставе и доследном, редовном одржавању наставног процеса. Таквим приступом било би могуће не само очувати постојећи висок ниво квалитета, већ га и додатно уједначити у оквиру свих предмета.

12. Основне академске студије филозофије

Табела 23. Број и проценат студената филозофије који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије филозофије	1	21	16
	2	12	7
	3	9	9
	4	10	8
	Укупно	52	40

Табела 24. Просечне оцене студената филозофије према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС филозофије
Искази о квалитету наставе	4,71
Искази о квалитету наставног материјала	4,76
Искази о објективности оцењивања	4,74
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,78
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,79

Подаци у Табели 24 указују на то да студенти филозофије све оцењиване елементе квалитета наставног процеса вреднују веома позитивно, јер се просечне оцене крећу у распону од 4,71 до 4,79. Овако високе и међусобно уједначене вредности показују да студенти наставу у целини доживљавају као квалитетну, добро организовану и садржајно промишљену. Уопштено посматрано, може се рећи да резултати сведоче о изразито повољној перцепцији различитих аспеката наставног процеса, од рада наставног особља до наставних материјала и начина вредновања знања. Међу појединачним елементима, највише су оцењени квалитет наставног особља – сарадник (4,79) и квалитет наставног особља – наставник (4,78). Такав распоред оцена говори у прилог веома повољној процени стручности, ангажованости и односа наставног кадра према студентима. Висока оцена квалитета наставног материјала (4,76) додатно потврђује да студенти препознају наставне садржаје и литературу као корисне, доступне и значајне за успешно праћење наставе. Сви ови резултати заједно указују на стабилан и високо вреднован наставни оквир у коме студенти препознају квалитет у различитим сегментима образовног процеса. Када су у питању нешто ниже оцене, оне су забележене код објективности оцењивања (4,74) и квалитета наставе (4,71). Иако су и ове вредности веома високе, управо оне могу указати на области у којима постоји могућност за додатно унапређење. Најниже оцењен квалитет наставе може упућивати на потребу да се наставни процес додатно обогати разноврснијим облицима рада, већом интерактивношћу и снажнијим укључивањем студената у дискусију, анализу и критичко промишљање. На студијама филозофије то је посебно важно, јер сама природа дисциплине подразумева дијалог, аргументацију, критичко мишљење и активно учешће студената у тумачењу и проблематизацији наставних садржаја. С друге стране, нешто нижа оцена објективности оцењивања може се тумачити као сигнал да је потребно додатно оснажити транспарентност критеријума вредновања и јасније комуницирати начин на који се прати и процењује студентски рад. У том смислу, значајно би било прецизније дефинисати

критеријуме за све облике студентских обавеза и благовремено упознати студенте са структуром испитних и предиспитних активности, начином бодовања и очекиваним нивоом знања. Корисним би се показало и доследно примењивање утврђених мерила код усмених и писмених провера, као и пружање конкретније повратне информације након оцењивања. На тај начин студенти би могли стећи јаснији увид у разлоге добијене оцено, али и у оне сегменте свог рада које је потребно даље развијати. У погледу могућих коректива у области квалитета наставе, пожељно је додатно оснажити интерактивну димензију наставног процеса. То подразумева чешћу примену семинарских расправа, вођених дебата, анализа филозофских текстова, проблемских задатака и других метода које подстичу активан однос студената према градиву. Поред тога, снажније повезивање теоријских садржаја са савременим етичким, друштвеним и културним питањима могло би допринети томе да студенти јасније уоче релевантност филозофских тема у ширем друштвеном контексту. Додатни помак могао би се постићи и динамичнијом структуром часова, са више простора за питања, коментаре и аргументовану размену ставова, што би вероватно допринело већем ангажовању студената и још квалитетнијем доживљају наставе. У целини гледано, резултати Табеле 24 показују да је наставни процес на студијама филозофије оцењен веома позитивно и да су сви његови кључни елементи вредновани на високом нивоу. Истовремено, управо најниже оцењени сегменти, иако и сами веома добро оцењени, указују на могућност да се кроз пажљиво осмишљене корективне мере додатно унапреди квалитет наставе и оцењивања. Такво усмерење могло би допринети да наставни процес буде још динамичнији, транспарентнији и у већој мери усклађен са потребама и очекивањима студената.

Када се посматрају појединачне оцено предмета на Департману за филозофију, уочава се да се оне крећу у распону од 4,21 до 5,00. И у овом случају видљива је релативна уједначеност у квалитету наставе, слична оној која је присутна и на другим департманима. Ипак, као и у другим примерима, препоруке се и овде превасходно односе на даље унапређење оних елемената наставног процеса које су студенти нешто ниже вредновали. То се пре свега односи на подстицање активног учешћа студената у настави, већу доступност наставног особља током консултација, као и на израженије уважавање студентских обавеза. Оваквим приступом могло би се додатно учврстити већ постојеће високо поверење студената у квалитет наставног процеса и обезбедити његово даље унапређивање.

13. Основне академске студије француског језика и књижевности

Табела 25. Број и проценат студената француског језика и књижевности који су попунили анкету

Основне академске студије француског језика и књижевности	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	22	17
	2	15	13
	3	11	6
	4	10	9
	Укупно	58	45

Табела 26. Просечне оцене студената француског језика и књижевности према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС француског језика и књижевности
Искази о квалитету наставе	4,86
Искази о квалитету наставног материјала	4,92
Искази о објективности оцењивања	4,89
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4,90
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4,95

Табела 26 показује да су студенти француског језика и књижевности све оцењиване елементе квалитета наставног процеса вредновали изузетно високо, будући да се просечне оцене крећу у распону од 4,86 до 4,95. Тако високе и уједначене вредности недвосмислено упућују на веома изражено задовољство студената целокупним наставним процесом и сведоче о томе да се на овом студијском програму настава доживљава као стабилна, добро организована и педагошки веома успешна. Уједно, овакви резултати указују на висок степен усаглашености различитих аспеката наставног рада, што доприноси укупно повољној и готово једногласно позитивној процени студената. Највишу просечну оцену добио је квалитет наставног особља – сарадник (4,95), што говори у прилог изузетно повољној перцепцији њихове стручности, ангажованости и односа према студентима. Веома високо су оцењени и квалитет наставног материјала (4,92), квалитет наставног особља – наставник (4,90), као и објективност оцењивања (4,89). Ови подаци додатно потврђују да студенти наставни процес препознају као квалитетан, подстицајан и поуздан у свим његовим кључним сегментима. Посебно је значајно истаћи да су високо вредновани како људски ресурси, односно рад

наставника и сарадника, тако и наставни материјали и поступци вредновања, што указује на целовито позитивну слику о квалитету образовног процеса. Посебну тежину има чињеница да је и најниже оцењени елемент, односно квалитет наставе (4,86), оцењен изузетно високо. То показује да међу студентима постоји готово потпуно позитивна перцепција наставног процеса и да ниједан од анализираних елемената не одступа у негативном смислу. Напротив, разлике међу оценама су минималне, што сведочи о високом степену уједначености квалитета наставе. Такви резултати указују не само на висок ниво стручног и педагошког рада, већ и на укупну усклађеност наставе, наставних материјала, начина оцењивања и рада наставног особља са очекивањима и потребама студената. У том смислу, добијене оцене могу се посматрати као значајан показатељ успешности и стабилности наставног процеса на овом студијском програму. У целини посматрано, табела представља веома афирмативан показатељ квалитета наставног процеса на студијама француског језика и књижевности. Добијени резултати потврђују да студенти препознају вредност наставе на готово највишем нивоу, што указује на то да су различити аспекти образовног рада међусобно добро повезани и функционално усклађени. Истовремено, овако високе оцене представљају и подстицај да се постојећи квалитет наставе очува, али и да се кроз континуирано унапређивање појединих сегмената додатно оснажи укупно позитивно искуство студената. Када је реч о могућем простору за даље унапређење најниже оцењеног елемента, пожељно је наставити са оснаживањем интерактивности наставе и још већим укључивањем студената у активне облике рада. Додатно повезивање наставних садржаја са практичним језичким и књижевним контекстима могло би допринети да се и овај сегмент у будућности вреднује још повољније. Такође, подстицање дискусије, аналитичког читања текстова, самосталног тумачења и већег учешћа студената у наставном процесу могло би још више ојачати квалитет наставе и њену прилагођеност савременим образовним потребама.

Посматрано на нивоу појединачних предмета, распон оцена креће се између 4,51 и 5,00. И из те перспективе јасно је да је квалитет наставе на Департману за француски језик и књижевност на изузетно високом и уједначеном нивоу. Иако је простор за побољшање, уз овакве резултате, веома ограничен, он ипак постоји, пре свега у домену доступности наставног особља током консултација, као и у погледу јасности и разумљивости приликом излагања градива. Континуираним радом на овим елементима било би могуће не само очувати достигнути ниво квалитета, већ га у појединим сегментима и додатно унапредити.

III УПОРЕДНИ ПРИКАЗ И АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ПО ПРОЦЕЊИВАНИМ ОБЛАСТИМА

У целини посматрано, просечна оцена квалитета наставног процеса у јесењем семестру академске 2023/2024. године износи 4,71, што указује на веома висок ниво квалитета наставе на нивоу факултета. Овај резултат истовремено сведочи и о израженом степену задовољства студената различитим аспектима наставног процеса.

У циљу потпунијег сагледавања кретања, промена и евентуалних осцилација у оквиру ове области квалитета, оправдано је извршити упоредну анализу просечних оцена по појединачним вреднованим елементима у односу на претходне две академске године, и то у истом семестру. Такав аналитички приступ омогућава јасније уочавање развојних токова, али и обезбеђује поуздану основу за планирање и предузимање мера усмерених ка даљем унапређивању квалитета тамо где се за то укаже потреба.

Посматрано на нивоу појединачних департмана, уочавају се извесне разлике међу процењиваним елементима у односу на резултате претходних евалуација. Код одређених департмана присутне су благе негативне осцилације у оквиру појединих елемената, док се код других бележе позитивна померања, што указује на потребу за пажљивијим тумачењем резултата у ужем, департманском контексту.

С тим у вези, у наставку извештаја дат је табеларни упоредни приказ оцена свих вреднованих елемената по студијским програмима у јесењем семестру током последње три академске године, односно 2023/2024, 2022/2023. и 2021/2022. године. Овакав начин приказивања и анализе података омогућава прецизније идентификовање позитивних и негативних промена, као и благовремено препознавање оних елемената који, услед пада оцена, могу представљати потенцијално осетљиве тачке у будућем праћењу квалитета. На тај начин стварају се услови за осмишљавање одговарајућих корективних мера и развојних активности усмерених ка очувању и даљем унапређивању квалитета наставног процеса.

ПРОЦЕНЕ КВАЛИТЕТА НАСТАВЕ

Табела 27. Процене квалитета наставе по студијским програмима

Квалитет наставе: Просечне оцене по студијским програмима 2023/2024.		Квалитет наставе: Просечне оцене по студијским програмима 2022/2023.		Квалитет наставе: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.59	Англистика	4.53	Англистика	4.47	4.59:4.53:4.47**
Историја	4.66	Историја	4.72	Историја	4.52	4.66:4.72:4.52
Комуницирање и односи с јавношћу	4.66	Комуницирање и односи с јавношћу	4.68	Комуницирање и односи с јавношћу	4.66	4.66:4.68: 4.66
Новинарство	4.53	Новинарство	4.59	Новинарство	4.51	4.53:4.59:4.51
Немачки језик и књижевност	4.66	Немачки језик и књижевност	4.75	Немачки језик и књижевност	4.70	4.66:4.75:4.70
Педагогија	4.57	Педагогија	4.47	Педагогија	4.44	4.57:4.47:4.44**
Психологија	4.52	Психологија	4.61	Психологија	4.53	4.52:4.61:4.53
Руски језик и књижевност	4.74	Руски језик и књижевност	4.55	Руски језик и књижевност	4.46	4.74:4.55:4.46**
Социјална политика и социјални рад	4.69	Социјална политика и социјални рад	4.62	Социјална политика и социјални рад	4.62	4.69:4.62:4.62
Социологија	4.67	Социологија	4.72	Социологија	4.63	4.67:4.72:4.63
Србистика	4.78	Србистика	4.70	Србистика	4.68	4.78:4.70:4.68**
Филозофија	4.71	Филозофија	4.60	Филозофија	4.62	4.71:4.60:4.62
Француски језик и књижевност	4.86	Француски језик и књижевност	4.77	Француски језик и књижевност	4.78	4.86:4.77: 4.78
Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.66	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.64	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.58	4.66:4.64: 4.58**

** Департмани са континуираним позитивним осцилацијама у три евалуације

Вредновање квалитета наставе, реализовано је кроз следећих 6 исказа: 1. Предзнање које сам имао/ла је било довољно за праћење наставе; 2. Студенти су на време упознати са садржајем/програмом предмета и начином оцењивања; 3. Наставне целине (садржај предмета) су добро осмишљене; 4. Облици извођења наставе (предавања, вежбе, пракса, семинари, пројекти...) одговарају садржају предмета; 5. Опрема и техничка подршка одговарају облицима наставе; 6. Наставни садржаји омогућују стицање адекватних нивоа знања; 7. Оптерећење студената на предмету је у складу са додељеним ЕСПБ бодовима; 8. Настава је интерактивна и укључује примере из праксе.

Табела 27 указује на то да је квалитет наставе на свим студијским програмима током три узастопне академске године вреднован веома високим оценама. Распон добијених вредности, од 4,44 до 4,86, показује да студенти у целини исказују

изразито позитиван став према наставном процесу, без обзира на студијски програм. Истовремено, укупна просечна оцена квалитета наставе бележи континуирани раст, са 4,58 у 2021/2022., преко 4,64 у 2022/2023., до 4,66 у 2023/2024. години, што јасно упућује на стабилан тренд унапређења наставног процеса на нивоу установе.

Посматрано појединачно, у академској 2023/2024. години највише је оцењен студијски програм француског језика и књижевности (4,86), што представља уједно и највишу вредност у читавој табели. Врло високе оцене забележене су и на студијским програмима Србистике (4,78), Руског језика и књижевности (4,74) и Филозофије (4,71), што указује на изразито повољну перцепцију наставе на овим програмима. Са друге стране, најниже оцене у последњој евалуацији забележене су на студијским програмима Психологије (4,52), Новинарства (4,53) и Педагогије (4,57), али је важно нагласити да и ове вредности припадају зони веома високих оцена, те не указују на незадовољство студената, већ пре на нешто мање изражен степен позитивне процене у односу на остале програме.

Посебну аналитичку вредност има уочавање програма који показују континуирани раст кроз све три евалуације. Англистика бележи раст са 4,47 на 4,53, а потом на 4,59, Педагогија са 4,44 на 4,47 и 4,57, Руски језик и књижевност са 4,46 на 4,55 и 4,74, док Србистика напредује са 4,68 на 4,70 и 4,78. Ови подаци показују да се на наведеним програмима квалитет наставе не само одржава на високом нивоу, већ и поступно унапређује, што може бити показатељ успешног рада на организацији наставе, комуникацији са студентима и прилагођавању наставног процеса њиховим потребама.

На другој страни, код одређених студијских програма уочавају се мање варијације из године у годину. Историја, Комуницирање и односи с јавношћу, Новинарство, Немачки језик и књижевност, Психологија и Социологија показују блага колебања, али без значајнијих падова који би указивали на озбиљније слабости у наставном процесу. Такве осцилације пре говоре о нормалним варијацијама у студентској перцепцији него о суштинским променама у квалитету наставе. Посебно је занимљив пример Француског језика и књижевности, који након већ веома високих оцена у претходне две године достиже највишу вредност у последњој евалуацији, чиме додатно потврђује стабилан и изразито успешан наставни рад.

У целини посматрано, резултати из Табеле 27 потврђују да студенти на свим студијским програмима квалитет наставе процењују веома повољно, уз јасно изражену тенденцију даљег побољшања. Доминантно високе и међусобно уједначене оцене указују на то да је наставни процес у највећој мери препознат као

добро организован, квалитетан и педагошки ефикасан. Разлике међу студијским програмима постоје, али су оне релативно мале и не нарушавају укупно веома позитивну слику о квалитету наставе.

ПРОЦЕНЕ КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ МАТЕРИЈАЛА

Табела 28. Процене квалитета наставног материјала по студијским програмима

Квалитет наставног материјала: Просечне оцене по студијским програмима 2023/2024.		Квалитет наставног материјала: Просечне оцене по студијским програмима 2022/2023.		Квалитет наставног материјала: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.64	Англистика	4.60	Англистика	4.56	4.64:4.60:4.56**
Историја	4.70	Историја	4.77	Историја	4.66	4.70:4.77:4.66
Комуницирање и односи с јавношћу	4.75	Комуницирање и односи с јавношћу	4.77	Комуницирање и односи с јавношћу	4.78	4.75:4.77:4.78*
Новинарство	4.62	Новинарство	4.67	Новинарство	4.58	4.62:4.67:4.58
Немачки језик и књижевност	4.71	Немачки језик и књижевност	4.79	Немачки језик и књижевност	4.74	4.71:4.79:4.74
Педагогија	4.65	Педагогија	4.60	Педагогија	4.52	4.65:4.60:4.52**
Психологија	4.63	Психологија	4.71	Психологија	4.63	4.63:4.71:4.63
Руски језик и књижевност	4.76	Руски језик и књижевност	4.63	Руски језик и књижевност	4.56	4.76:4.63:4.56**
Социјална политика и социјални рад	4.73	Социјална политика и социјални рад	4.70	Социјална политика и социјални рад	4.69	4.73:4.70:4.69**
Социологија	4.76	Социологија	4.79	Социологија	4.69	4.76:4.79:4.69
Србистика	4.84	Србистика	4.76	Србистика	4.73	4.84:4.76:4.73**
Филозофија	4.76	Филозофија	4.67	Филозофија	4.66	4.76:4.67:4.66**
Француски језик и књижевност	4.92	Француски језик и књижевност	4.89	Француски језик и књижевност	4.85	4.92:4.89:4.85**
Укупна просечна оцена квалитета наставног материјала:	<u>4.73</u>	Укупна просечна оцена квалитета наставног материјала:	<u>4.72</u>	Укупна просечна оцена квалитета наставног материјала:	<u>4.66</u>	<u>4.73:4.72:4.66</u>

* Департмани са континуираним негативним осцилацијама у три евалуације

** Департмани са континуираним позитивним осцилацијама у три евалуације

Квалитет наставног материјала процењиван је кроз 4 исказа: 1. Наставник и сарадник примењују литературу наведену у спецификацији предмета; 2. Литературом је обухваћена целокупна испитна материја; 3. Наставни материјал је доступан; и 4. Наставни материјал је јасан, разумљив и технички добро урађен.

Табела 28 показује да је квалитет наставног материјала на свим студијским програмима током три посматране академске године оцењен веома високо, јер се просечне оцене у свим случајевима крећу изнад 4,50. Укупна просечна оцена бележи благ, али континуиран раст – са 4,66 у 2021/2022., на 4,72 у 2022/2023. и 4,73 у 2023/2024. години, што указује на стабилно унапређивање овог сегмента наставног процеса.

Посматрано по студијским програмима, највишу оцену у 2023/2024. години има Француски језик и књижевност (4,92), затим Србистика (4,84), док високе вредности бележе и Руски језик и књижевност, Социологија и Филозофија (по 4,76), као и Комуницирање и односи с јавношћу (4,75). Ови резултати упућују на веома позитивну перцепцију студената у погледу доступности, садржајности и употребне вредности наставног материјала.

С друге стране, у 2023/2024. години нешто ниже, али и даље врло високе оцене, имају Новинарство (4,62), Психологија (4,63), Англистика (4,64) и Педагогија (4,65). Иако су ове вредности најниже унутар посматраног скупа, оне не указују на незадовољавајући квалитет, већ пре на нешто већи простор за даље унапређење у односу на програме са највишим оценама.

Када је реч о кретању оцена кроз три евалуације, уочава се да више студијских програма има континуиране позитивне осцилације, односно постепен раст оцена. То је нарочито видљиво код Англистике (4,56–4,60–4,64), Педагогије (4,52–4,60–4,65), Руског језика и књижевности (4,56–4,63–4,76), Социјалне политике и социјалног рада (4,69–4,70–4,73), Србистике (4,73–4,76–4,84), Филозофије (4,66–4,67–4,76) и Француског језика и књижевности (4,85–4,89–4,92). Овакви подаци указују на то да су студенти на овим програмима у све већој мери препознавали напредак у квалитету наставног материјала.

Насупрот томе, код појединих програма приметне су континуиране негативне осцилације, што значи да се просечне оцене из године у годину благо смањују. Такав тренд присутан је код Комуницирања и односа с јавношћу (4,78–4,77–4,75), што, иако не доводи у питање висок укупан ниво квалитета, може упућивати на потребу да се посвети додатна пажња осавремењивању и прилагођавању наставних материјала очекивањима студената.

Посебно је значајно истаћи да су неки програми показали израженије осцилације. Тако је, на пример, Историја после раста са 4,66 на 4,77 забележила пад на 4,70, док су Немачки језик и књижевност, Психологија, Новинарство и Социологија такође имали варирања без јасно линеарног тренда. То показује да квалитет наставног материјала није у свим случајевима био подједнако стабилан,

већ да су се перцепције студената мењале у зависности од генерације или конкретних услова реализације наставе.

У целини посматрано, табела упућује на закључак да студенти веома позитивно вреднују квалитет наставног материјала на свим студијским програмима, при чему је општи тренд благог побољшања на нивоу факултета јасно уочљив. Истовремено, разлике међу програмима и присутне осцилације показују да постоји простор за даље унапређење, посебно у правцу континуираног ажурирања материјала, њихове веће доступности и бољег усклађивања са потребама студената.

ПРОЦЕНЕ ОБЈЕКТИВНОСТИ ОЦЕЊИВАЊА

Табела 29. Процене објективности оцењивања по студијским програмима

Објективност оцењивања: Просечне оцене по студијским програмима 2023/2024.		Објективност оцењивања: Просечне оцене по студијским програмима 2022/2023.		Објективност оцењивања: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.61	Англистика	4.57	Англистика	4.49	4.61:4.57:4.49**
Историја	4.69	Историја	4.76	Историја	4.54	4.69:4.76:4.54
Комуницирање и односи с јавношћу	4.68	Комуницирање и односи с јавношћу	4.71	Комуницирање и односи с јавношћу	4.75	4.68:4.71:4.75*
Новинарство	4.59	Новинарство	4.65	Новинарство	4.56	4.59:4.65:4.56
Немачки језик и књижевност	4.68	Немачки језик и књижевност	4.75	Немачки језик и књижевност	4.73	4.68:4.75:4.73
Педагогија	4.58	Педагогија	4.46	Педагогија	4.41	4.58:4.46:4.41**
Психологија	4.52	Психологија	4.60	Психологија	4.52	4.52:4.60:4.52
Руски језик и књижевност	4.74	Руски језик и књижевност	4.57	Руски језик и књижевност	4.45	4.74:4.57:4.45**
Социјална политика и социјални рад	4.71	Социјална политика и социјални рад	4.65	Социјална политика и социјални рад	4.68	4.71:4.65:4.68
Социологија	4.69	Социологија	4.73	Социологија	4.65	4.69:4.73:4.65
Србистика	4.80	Србистика	4.73	Србистика	4.67	4.80:4.73:4.67**
Филозофија	4.74	Филозофија	4.69	Филозофија	4.63	4.74:4.69:4.63**
Француски језик и књижевност	4.89	Француски језик и књижевност	4.79	Француски језик и књижевност	4.77	4.89:4.79:4.77**
Укупна просечна оцена објективности:	4.69	Укупна просечна оцена објективности:	4.67	Укупна просечна оцена објективности:	4.59	4.69:4.67:4.59**

* Департмани са континуираним негативним осцилацијама у три евалуације

** Департмани са континуираним позитивним осцилацијама у три евалуације

Процена објективности оцењивања вршена је преко само 3 исказа: 1. Рад студента се прати и оцењује током наставе; 2. Оцењивање наставника током наставе и на завршном испиту је професионално и у складу са дефинисаним критеријумима; 3. Наставник кроз оцењивање вреднује разумевање и способност примене знања, као и аналитичко мишљење.

Табела 29 показује да студенти на свим студијским програмима објективност оцењивања процењују веома позитивно, пошто су све просечне оцене у све три посматране године изнад 4,40. То значи да је утисак студената углавном такав да се оцењивање доживљава као коректно, уједначено и прилично поуздано. Када се погледа укупна слика, види се благ али јасан раст укупне просечне оцене: са 4,59 у 2021/2022., на 4,67 у 2022/2023. и 4,69 у 2023/2024. години. То говори да је на нивоу факултета присутан позитиван тренд и да студенти из године у годину нешто боље вреднују објективност оцењивања.

У 2023/2024. години највишу оцену има Француски језик и књижевност (4,89), затим Србистика (4,80), док врло високе вредности бележе и Руски језик и књижевност и Филозофија (по 4,74), као и Социјална политика и социјални рад (4,71). Ови резултати показују да студенти на овим програмима у великој мери препознају јасне критеријуме и фер приступ у вредновању свог рада.

С друге стране, најниже оцене у 2023/2024. години имају Психологија (4,52), Педагогија (4,58), Новинарство (4,59) и Англистика (4,61). Ипак, ни ове вредности нису ниске у стварном смислу, већ само указују на то да је на тим програмима простор за унапређење нешто израженији него код оних са највишим резултатима.

Посматрано кроз три евалуације, код више студијских програма уочава се континуирано побољшање. То је посебно видљиво код Англистике (4,49–4,57–4,61), Педагогије (4,41–4,46–4,58), Руског језика и књижевности (4,45–4,57–4,74), Србистике (4,67–4,73–4,80), Филозофије (4,63–4,69–4,74) и Француског језика и књижевности (4,77–4,79–4,89). Овакви подаци су охрабрујући, јер показују да студенти све више препознају напредак у праведности и доследности оцењивања.

Насупрот томе, код Комуницирања и односа с јавношћу присутан је континуирани пад оцена, са 4,75 на 4,71 и затим на 4,68. Иако је оцена и даље висока, овакав тренд може да буде сигнал да би било корисно додатно радити на јаснијем представљању критеријума оцењивања, као и на доследнијем образлагању добијених оцена.

Код неких програма нема потпуно линеарног кретања, већ су присутна извесна колебања. На пример, Историја је са 4,54 порасла на 4,76, а затим благо пала на 4,69, док су Немачки језик и књижевност, Новинарство, Психологија, Социјална

политика и социјални рад и Социологија такође имали мање осцилације. То показује да студенти објективност оцењивања углавном вреднују стабилно високо, али да постоје разлике између генерација и конкретних искустава у настави.

У целини гледано, табела оставља утисак да је објективност оцењивања веома добро оцењен сегмент наставног процеса. Поред тога што су резултати високи на свим програмима, укупни раст просечне оцене указује да студенти све више имају поверења у начин на који се њихово знање и рад вреднују.

ПРОЦЕНЕ КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ ОСОБЉА – НАСТАВНИК

Табела 30. *Процене квалитета наставног особља - наставник по студијским програмима*

Квалитет наставника: Просечне оцене по студијским програмима 2023/2024.		Квалитет наставника: Просечне оцене по студијским програмима 2022/2023.		Квалитет наставника: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.71	Англистика	4.65	Англистика	4.60	4.71:4.65:4.60**
Историја	4.77	Историја	4.77	Историја	4.65	4.77:4.77:4.65
Комуницирање и односи с јавношћу	4.72	Комуницирање и односи с јавношћу	4.77	Комуницирање и односи с јавношћу	4.77	4.72:4.77:4.77
Новинарство	4.60	Новинарство	4.65	Новинарство	4.62	4.60:4.65:4.62
Немачки језик и књижевност	4.73	Немачки језик и књижевност	4.77	Немачки језик и књижевност	4.80	4.73:4.77:4.80*
Педагогија	4.65	Педагогија	4.55	Педагогија	4.51	4.65:4.55:4.51**
Психологија	4.59	Психологија	4.66	Психологија	4.59	4.59:4.66:4.59
Руски језик и књижевност	4.76	Руски језик и књижевност	4.62	Руски језик и књижевност	4.54	4.76:4.62:4.54**
Социјална политика и социјални рад	4.69	Социјална политика и социјални рад	4.55	Социјална политика и социјални рад	4.63	4.69:4.55:4.63
Социологија	4.74	Социологија	4.78	Социологија	4.68	4.74:4.78:4.68
Србистика	4.82	Србистика	4.78	Србистика	4.70	4.82:4.78:4.70**
Филозофија	4.78	Филозофија	4.73	Филозофија	4.70	4.78:4.73:4.70**
Француски језик и књижевност	4.90	Француски језик и књижевност	4.89	Француски језик и књижевност	4.83	4.90:4.89:4.83**
Укупна просечна оцена квалитета наставника:	4.73	Укупна просечна оцена квалитета наставника:	4.70	Укупна просечна оцена квалитета наставника:	4.66	4.73:4.70:4.66**

* Департмани са континуираним негативним осцилацијама у три евалуације

** Департмани са континуираним позитивним осцилацијама у три евалуације

Вредновање квалитета наставног особља, односно наставника спроведено је кроз следећих 6 исказа: 1. Припремљен је за наставу; 2. Излаже градиво јасно и разумљиво; 3. Одржава редовно све облике наставе по утврђеном распореду; 4. Подстиче активно учешће студената у настави; 5. Доступан је за сва студентска питања и консултације; и 6. Уважава обавезе студената приликом одређивања термина за проверу знања.

Анализа података из Табеле 30 показује да је квалитет наставног особља – наставника на свим студијским програмима током три посматране академске године вреднован веома високим оценама. Све просечне вредности налазе се изнад 4,50, што указује на изразито позитивну перцепцију студената у погледу стручности, педагошке компетентности, ангажованости и односа наставника према наставном процесу. Овако високи резултати потврђују да студенти наставно особље у целини препознају као један од кључних носилаца квалитета високошколске наставе.

На нивоу укупних просечних оцена уочава се континуирано побољшање током три узастопне евалуације. Укупна просечна оцена квалитета наставника износила је 4,66 у академској 2021/2022. години, 4,70 у 2022/2023. години и 4,73 у 2023/2024. години. Овакав тренд указује на стабилан раст задовољства студената и сведочи о томе да се квалитет наставничког рада у континуитету одржава на веома високом нивоу, уз извесна додатна унапређења.

Посматрано према појединачним студијским програмима у 2023/2024. години, највишу просечну оцену има Француски језик и књижевност (4,90), затим Србистика (4,82), Филозофија (4,78), Историја (4,77) и Руски језик и књижевност (4,76). Високе вредности бележе и Социологија (4,74), Немачки језик и књижевност (4,73), Комуницирање и односи с јавношћу (4,72) и Англистика (4,71). Ови резултати указују на веома повољну оцену наставничког кадра на већини студијских програма и на висок степен поверења студената у наставнике као носиоце наставног процеса.

Најниже просечне оцене у 2023/2024. години забележене су на студијским програмима Психологија (4,59), Новинарство (4,60) и Педагогија (4,65). Међутим, и ове вредности треба тумачити у контексту општег високог нивоа оцена, будући да ниједан програм не бележи резултат који би упућивао на незадовољавајући квалитет наставног особља. Напротив, разлике међу програмима пре указују на нијансе у студентским перцепцијама него на суштинске проблеме у квалитету наставничког рада.

У погледу кретања оцена кроз три евалуациона циклуса, код више студијских програма уочава се континуирани раст. Такав позитиван тренд

присутан је код Англистике (4,60–4,65–4,71), Педагогије (4,51–4,55–4,65), Руског језика и књижевности (4,54–4,62–4,76), Србистике (4,70–4,78–4,82), Филозофије (4,70–4,73–4,78) и Француског језика и књижевности (4,83–4,89–4,90). Ови подаци показују да је на наведеним програмима уочљив континуитет унапређивања квалитета наставничког рада, односно да студенти у све већој мери позитивно вреднују рад наставника.

Супротно томе, код појединих студијских програма приметне су континуиране негативне осцилације или благи падови у односу на раније евалуације. То је најизраженије код Немачког језика и књижевности, где се бележи постепено смањење просечне оцене са 4,80 у 2021/2022. години, на 4,77 у 2022/2023. и 4,73 у 2023/2024. години. Иако је реч о релативно благом паду, овај тренд може указивати на потребу за додатним праћењем студентских перцепција и анализом фактора који су могли утицати на овакво кретање.

Код појединих програма присутне су и осцилације које нису линеарне. Тако, на пример, Историја бележи раст у односу на 2021/2022. годину, а затим стабилизацију на истом нивоу (4,65–4,77–4,77), док Социологија након пораста са 4,68 на 4,78 бележи благо смањење на 4,74. Слично томе, Психологија и Новинарство показују мања колебања без јасног континуираног тренда раста или пада. Оваква кретања указују на то да процене студената, иако углавном стабилно високе, могу варирати у зависности од генерацијских разлика, организације наставе или специфичних околности у одређеној академској години.

На основу целокупне анализе може се закључити да је квалитет наставног особља – наставника на свим студијским програмима оцењен веома позитивно и да представља један од снажнијих елемената укупног квалитета наставног процеса. Континуирани раст укупне просечне оцене, као и високи резултати на већини студијских програма, указују на стабилност и висок степен професионалности наставничког кадра. Истовремено, уочене разлике и осцилације међу програмима упућују на значај континуираног праћења студентских процена, како би се постојећи квалитет одржао, а у сегментима где је то потребно и даље унапређивао.

ПРОЦЕНЕ КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ ОСОБЉА – САРАДНИК

Табела 31. Процене квалитета наставног особља - сарадник по студијским програмима

Квалитет сарадника: Просечне оцене по студијским програмима 2023/2024.		Квалитет сарадника: Просечне оцене по студијским програмима 2022/2023.		Квалитет сарадника: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.67	Англистика	4.66	Англистика	4.60	4.67:4.66:4.60**
Историја	4.69	Историја	4.72	Историја	4.60	4.69:4.72:4.60
Комуницирање и односи с јавношћу	4.79	Комуницирање и односи с јавношћу	4.81	Комуницирање и односи с јавношћу	4.79	4.79:4.81:4.79
Новинарство	4.66	Новинарство	4.68	Новинарство	4.66	4.66:4.68:4.66
Немачки језик и књижевност	4.66	Немачки језик и књижевност	4.84	Немачки језик и књижевност	4.76	4.66:4.84:4.76
Педагогија	4.66	Педагогија	4.56	Педагогија	4.50	4.66:4.56:4.50**
Психологија	4.68	Психологија	4.72	Психологија	4.63	4.68:4.72:4.63
Руски језик и књижевност	4.75	Руски језик и књижевност	4.68	Руски језик и књижевност	4.53	4.75:4.68:4.53**
Социјална политика и социјални рад	4.75	Социјална политика и социјални рад	4.66	Социјална политика и социјални рад	4.71	4.75:4.66:4.71
Социологија	4.75	Социологија	4.81	Социологија	4.70	4.75:4.81:4.70
Србистика	4.85	Србистика	4.78	Србистика	4.74	4.85:4.78:4.74**
Филозофија	4.79	Филозофија	4.63	Филозофија	4.64	4.79:4.63:4.64
Француски језик и књижевност	4.95	Француски језик и књижевност	4.83	Француски језик и књижевност	4.84	4.95:4.83:4.84
Укупна просечна оцена квалитета сарадника:	4.74	Укупна просечна оцена квалитета сарадника:	4.72	Укупна просечна оцена квалитета сарадника:	4.66	4.74:4.72:4.66**

** Департмани са континуираним позитивним осцилацијама у три евалуације

Као и у претходном случају, квалитет рада сарадника процењиван је кроз истих 6 исказа којима је вреднован квалитет рада наставника: 1. Припремљен је за наставу; 2. Излаже градиво јасно и разумљиво; 3. Одржава редовно све облике наставе по утврђеном распореду; 4. Подстиче активно учешће студената у настави; 5. Доступан је за сва студентска питања и консултације; и 6. Уважава обавезе студената приликом одређивања термина за проверу знања.

Табела 31 показује да студенти веома високо оцењују квалитет наставног особља – сарадника на свим студијским програмима. Све просечне оцене у све три посматране године крећу се изнад 4,50, што значи да су сарадници у целини препознати као важан и веома позитиван део наставног процеса. Укупна просечна оцена такође бележи раст, са 4,66 у 2021/2022, на 4,72 у 2022/2023. и 4,74 у 2023/2024.

години, што говори у прилог томе да студенти из године у годину све боље вреднују њихов рад.

Када се погледају резултати за 2023/2024. годину, највишу оцену има Француски језик и књижевност (4,95), затим Србистика (4,85), док врло високе вредности бележе и Комуницирање и односи с јавношћу и Филозофија (по 4,79), као и Руски језик и књижевност, Социјална политика и социјални рад и Социологија (4,75). Ови резултати јасно показују да студенти сараднике на овим програмима доживљавају као стручне, доступне и значајне за успешно одвијање наставе.

На другој страни, најниже оцене у 2023/2024. години имају Немачки језик и књижевност (4,66), Новинарство (4,66), Педагогија (4,66), Англистика (4,67) и Психологија (4,68). Ипак, и ове вредности су високе и не указују на слаб квалитет, већ само на нешто мањи степен задовољства у односу на програме са најбољим резултатима.

Кроз поређење три евалуације види се да код више програма постоји јасан позитиван тренд. То је посебно уочљиво код Англистике (4,60–4,66–4,67), Педагогије (4,50–4,56–4,66), Руског језика и књижевности (4,53–4,68–4,75) и Србистике (4,74–4,78–4,85). Ови подаци говоре да су студенти на овим програмима у све већој мери препознавали напредак у раду сарадника.

Код појединих студијских програма оцене нису ишле равномерно, већ су се кретале уз мање или веће осцилације. На пример, Немачки језик и књижевност бележи пад са 4,84 у 2022/2023. на 4,66 у 2023/2024. години, иако је у 2021/2022. оцена била 4,76. Слично томе, Социологија је са 4,70 порасла на 4,81, а затим благо опала на 4,75, док су Историја, Психологија и Комуницирање и односи с јавношћу такође показали мања колебања, али су задржали висок ниво оцена.

Посебно је важно истаћи да је укупна просечна оцена квалитета сарадника највиша у односу на више других сегмената наставног процеса које су студенти процењивали, што упућује на закључак да сарадници имају веома значајну улогу у позитивном доживљају наставе. Њихова доступност, непосреднији рад са студентима и подршка у наставном процесу вероватно су један од разлога тако високих оцена.

У целини гледано, табела оставља веома повољан утисак. Студенти сараднике на свим студијским програмима вреднују веома позитивно, а укупни резултати показују стабилност и благ раст. Иако код појединих програма постоје осцилације, оне не нарушавају општу слику, већ пре указују на то да и у оквиру веома добрих резултата увек постоји простор за додатно унапређење и одржавање високог нивоа квалитета.

IV ПРЕДЛОГ МЕРА

На основу анализе свих посматраних сегмената наставног процеса може се закључити да су резултати у целини веома повољни и да је квалитет наставе, наставног материјала, објективности оцењивања, као и рада наставника и сарадника, стабилно висок. Ипак, уочене мање разлике међу студијским програмима, као и појединачне осцилације у оценама, указују на потребу за континуираним и развојно усмереним мерама унапређења.

Пре свега, препоручљиво је наставити са даљим унапређивањем квалитета наставе кроз већу интерактивност, још боље повезивање наставних садржаја са примерима из праксе и пажљивије усклађивање студентског оптерећења са бројем ЕСПБ бодова. Такође, корисно је додатно радити на томе да студенти на самом почетку наставе буду јасно и правовремено упознати са садржајем предмета, динамиком рада и начином оцењивања, јер то доприноси бољој организацији наставног процеса и већем осећају сигурности код студената.

Када је реч о наставном материјалу, потребно је обезбедити његово континуирано ажурирање, већу доступност и још бољу прилагођеност потребама студената. Посебно је важно водити рачуна о томе да материјали буду јасни, прегледни, технички уређени и у потпуности усклађени са садржајем предмета и испитном материјом. На студијским програмима код којих су уочене благе негативне осцилације, било би корисно посветити додатну пажњу осавремењивању литературе и развоју материјала који олакшавају разумевање и примену градива.

У области објективности оцењивања, препорука је да се и даље јача транспарентност и доследност у примени критеријума. То подразумева јасније представљање начина бодовања, већу уједначеност у вредновању студентског рада током наставе и на завршним проверама знања, као и давање прецизнијих повратних информација студентима о постигнутим резултатима. Такве мере су посебно значајне на програмима где су оцене нешто ниже или где је уочен пад у студентској процени објективности.

У погледу квалитета наставног особља, и наставника и сарадника, потребно је наставити са подршком њиховом стручном и педагошком усавршавању. Корисно је подстицати примену савремених наставних метода, развој комуникацијских вештина, веће укључивање студената у наставу и размену добре праксе међу наставницима и сарадницима. Посебну пажњу треба усмерити на програме код којих су уочене осцилације, како би се додатно учврстила стабилност квалитета и очувао висок ниво позитивних оцена.

Поред тога, важно је редовно пратити резултате студентских евалуација не само на нивоу укупних просека, већ и на нивоу појединачних студијских програма и појединих аспеката наставног процеса. Корисно би било да се, уз квантитативне показатеље, систематичније анализирају и студентски коментари, јер они могу пружити прецизнији увид у конкретне снаге и могуће правце побољшања.

Изнава, посебно је важно истаћи да се пуни значај анализираних података остварује тек онда када се резултати посматрају на нивоу сваког департмана појединачно. Иако укупни показатељи дају веома повољну и охрабрујућу слику о квалитету наставног процеса на нивоу установе, управо департманска анализа омогућава прецизније сагледавање специфичних снага, потреба и развојних праваца сваког студијског програма. На тај начин постаје могуће да се уоче не само општи трендови раста или осцилација, већ и конкретни сегменти у којима одређени департман постиже посебно добре резултате или показује нешто већи простор за унапређење. Оваква врста увида је од посебне важности јер омогућава да мере за побољшање не буду уопштене, већ циљано прилагођене реалним околностима и потребама појединих департмана. Истовремено, анализа на овом нивоу омогућава и препознавање добрих пракси које се могу преносити и примењивати и у оквиру других студијских програма. Поред тога, она доприноси већој одговорности самих департмана за праћење и унапређивање сопственог рада, јер резултати постају непосредније повезани са конкретним наставним контекстом. Значај департманске анализе огледа се и у томе што она омогућава континуирано праћење промена током времена, чиме се лакше сагледава да ли предузете мере дају очекиване ефекте. Тако посматрани подаци не представљају само формални показатељ стања, већ постају важан инструмент развојног планирања и унапређивања квалитета. Управо зато се може закључити да је анализа резултата на нивоу сваког департмана појединачно неопходан услов за очување високог квалитета наставног процеса и његово даље, промишљено унапређивање.

У целини гледано, предложене мере имају пре свега развојни карактер. Њихов циљ није отклањање изражених недостатака, јер они у анализираним резултатима нису уочени, већ очување постигнутог високог нивоа квалитета, његово даље унапређивање и обезбеђивање што веће уједначености квалитета наставног процеса на свим студијским програмима.

Управник Центра за унапређење квалитета

Доц. др Иван Николић